

A világ-kereskedelmi konferenciáról

Dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter, aki Új-Delhiben részt vett a második világkereskedelmi konferencia első hetének ülésén, a konferencia eddigi tapasztalatairól a következő nyilatkozatot adta:

— A konferencia csaknem két hónapon át ülésezik, s a fontosabb kérdések alapos tárgyalása még hátra van. Az eddigiekről leglényegesebb benyomásom az, hogy a fejlődő országok mind nagyobb nyugtalansággal állapítják meg: helyzetük az első világkereskedelmi konferencia óta nem javult, hanem bizonyos tekintetben romlott. Ez indítja a fejlődő országokat arra, hogy még nagyobb erővel követeljék a gazdasági előrehaladásukat szolgáló együttműködést a világ többi részével.

— A fejlett tőkés országok nem fukarkodnak az általános jellegű nyilatkozatokkal, de amikor konkrét intézkedésekre kerül sor, magatartásuk már más. Az ünnepi üléseken ígéretet tesznek, a munkailéseken pedig azt mondják: mindezek a nyilatkozatok helyesek, de megvalósításuknál három feltételt kötnék ki: nem most, ne itt, és ne így.

— A szocialista országok, élükön a Szovjetunióval, maguk voltak előharcosai egy világkereskedelmi konferenciának. Politikájukat a szavak és a tettek egysége jellemzi.

— Magyarország szerepét nemcsak gazdasági ereje, területének nagysága szabja meg, hanem mindenekelőtt az, hogy szocialista ország és a szocialista tábor tagja, s mint ilyenre, bizalommal tekintenek a fejlődő országok. Hazánk a konferencia életrehívása óta aktív szerepet vállalt az ott vitatott kérdésekben és ezt a szerepet ugyancsak elismerik a fejlődő országok. Ennek egyik jele az, hogy már az első konferencián és a két konferencia közötti tanácsüléseken, valamint most, több alkalommal választották meg hazánk képviselőit vezető tisztségekre.

A kollektív szerződések tapasztalatai

Interjú dr. Beckl Sándorral, a SZOT titkárával

A párt és kormány határozatai alapján, az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével összhangban, 1968. január elsejét követően sor került a vállalati kollektív szerződések megkötésére. Bár a szakszervezeteknek és vállalatok, gazdasági embereknek kevés tapasztalat állt rendelkezésére ehhez a nagy munkához, ma már elmondható: okosan élve az önállósággal, eredményesen oldották meg ezt a bonyolult, újszerű feladatot. E tapasztalatokról kérdeztük dr. Beckl Sándort, a SZOT titkárát.

● **A kollektív szerződések megkötésénél milyen kérdésekről volt a leggyakoribb a vita a szakszervezetek és vállalatok között?**

— A szerződések előkészítésénél és megvitatásánál az üzemi szakszervezeti szervek szinte minden kérdéshez hozzászóltak. Egyes témákhoz hevesebben, nagyobb vitakészséggel. Például: a jutalomszabadság és egyéb juttatások mértékének meghatározása során, vagy a munkaruhakeret meghatározásánál alakultak ki nagyobb viták.

— Ez teljesen érthető, hiszen az év elején még nagy a bizonytalanság amiatt, hogy a kollektív szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítésének gazdasági alapját, a vállalati nyereség erre fordítható részét az év végéig, a gazdálkodás eredményeként hogyan, s milyen mértékben lehet majd előteremteni. Ez a bizonytalanság tükröződött abban, hogy egyes gazdasági vezetők a jutalomszabadság és egyéb juttatások mértékének meghatározásakor néha túlzott óvatosságra is törekedtek.

— Éles volt a vita a részesedési alap felosztásánál érvényesítendő dolgozói kategóriákba sorolásnál is. Különösen az volt problematikus, hogy az adott vállalatnál mely munkakört betöltő dolgozók kerüljenek az I. és a II. kategóriába.

— Ezen túl még leginkább vitatott kérdések a munkaidő-csökkentéssel, a bérszínvonal növelésével, a felmondási idő mértékének meghatározásával, valamint a túl-munka megváltásának módjával kapcsolatban vetődtek fel.

● **A kollektív szerződések tartalmát illetően milyen kérdések szabályozásában észlelhető legnagyobb óvatosság ma még a törvény adta lehetőségek kihasználásában?**

— Az elkészült kollektív szerződések többségében a vállalatok hatáskörébe utalt kérdéseket — a helyi adottságok és igények, valamint a törvény adta lehetőségek figyelembevételével — reálisan szabályozták. A nem alaptalan óvatosság mellett azonban tapasztalható néhány esetben csak részben indokolt óvatosság is. Ezekre egy-egy példát szeretnék említeni.

— Mint ismeretes, a Munka Törvénykönyve lehetővé teszi, hogy a vállalat igazgatója jutalomszabadságban részesíthesse azokat a vállalati dolgozókat, akiket kiemelkedő társadalmi, gazdasági tevékenységük és példamutató magatartásuk arra érdemessé tesz. Ezzel a lehetőséggel a vállalatok többségénél éltek is, és a kollektív szerződésekben szabályozták, hogy a törzsgárdatagok, a szocialista brigádtagok évenként hány munkanap pótszabadságot kapnak.

— Az egyik jól gazdálkodó könnyűipari vállalatnál azonban úgy határoztak, hogy csak kivételesen indokolt esetben adnak jutalomszabadságot. A vállalat kollektívja a következők miatt határozott így: a vállalatot 1968. január 1-ével csökkentett munkaidő bevezetésére jelölték ki, ami fokozott műszaki-szervezési intézkedéseket követel mind a műszakiaktól, mind a fizikai dolgozóktól. A Munka Törvénykönyvében biztosított

jutalomszabadság alkalmazása azonban további munkaidő-alap kiesését eredményezné, ez viszont veszélyeztetné a csökkentett munkaidő bevezetésének sikerét. Ebben az esetben tehát a tapasztalt óvatosság helyénvaló, a népgazdaság és az érintett dolgozók érdekeivel összhangban van.

— Viszont az alábbi tapasztalat a túlzott óvatosságot mutatja. A részesedési alap felosztásával és a felhasználásával kapcsolatos rendeletek előírják, hogy a kollektív szerződésben kell szabályozni a munkakörök kategóriába sorolását, a részesedés egyéb formáit, elveit és a felhasználás rendszert. Ennek ellenére a részesedési alap felhasználását tartalmazó szerződésfejezetek többsége hiányos, csak elvétve lehet találni olyan szabályozást, hogy a részesedés terhére terveznének premizálást, jutalmazást, bérszínvonal-emelést. Ennek egyik oka, hogy az idevonatkozó rendeletek későn jelentek meg, sőt egyes kérdések még ma sincsenek rendezve (például a bázisbérszínvonal jóváhagyása a vállalatok részére). A másik ok az, hogy most még teljes biztonsággal nem látható, hogy az év elején vállalt kötelezettségek gazdasági alapját milyen mértékben lehet majd előteremteni. Ennek a problémának a megoldása a nehézségek ellenére sem volt lehetetlen. Véleményem szerint a helyesen eljáró vállalatoknál ezt úgy rendezték el, hogy egyes kérdések szabályozása előtt gazdasági számításokat végeztek és annak figyelembevételével döntöttek az évközbeni premizálás, a bérszínvonal növelése, és más problémák tekintetében.

● **A kollektív szerződések végrehajtásának ellenőrzésére milyen gyakorlati intézkedéseket tettek, vagy szándékoznak tenni a szakszervezeti szervek?**

— Különösen a kezdeti szakaszban nagyon lényeges feladat, hogy elsősorban a vállalati szakszervezeti szervek rendszeresen ellenőrizzék a kollektív szerződések rendelkezéseinek végrehajtását. Figyelemmel kell kísérni a vállalati intézkedéseket, s ha úgy találják, hogy törvénytört, gyors és hatékony orvoslásra kell törekedniük. Ha az orvoslás másként nem megy, a dolgozó részére a munkaügyi döntőbizottsági eljárás során kell megadni a segítséget, vagy végös esetben kifogásolási joggal kell élni a dolgozó érdekében.

— Fel kell figyelni arra, hogy a kollektív szerződés egyes rendelkezései hiányosak, félreérthetők, vagy nem egyértelműek. Ilyen esetekben a kollektív szerződés menet közben történő kiegészítését, vagy módosítását, illetőleg elvi állásfoglalás kidolgozását célszerű kezdeményezni.

— A felsőbb szintű szakszervezeti szervek is közreműködnek az ellenőrzésben. A szakszervezeti központok az illetékes minisztériummal együttműködve valamennyi, a tárca felügyelete alá tartozó vállalat kollektív szerződését megvizsgálják és a feltárt hiányosságokat rövid úton közlik a vállalatokkal. A SZOT Titkársága és Ellenőrzési és Megtárgyalja a kollektív szerződések megkötésének tapasztalatait, s abból levont általános jellegű következtetéseket majd minden érdekelt szakszervezeti szerv rendelkezésére bocsátja, elsősorban abból a célból, hogy a következő kollektív szerződések megkötésének munkálatait megkönnyítse és a jó tapasztalatok felhasználását általánossá tegye.

Gy. Z.

A testvéri barátság okmánya

Nemzeti történelmünk fontos dátumáról emlékezünk meg a mai napon: húszéves az 1948-ban megkötött első magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási egyemény. E szerződés a magyar felszabadulás betetőzését jelentette, és azóta is szocialista fejlődésünk egyik legfontosabb garanciája.

A felszabadulás után a dolgozó tömegek előtt fokozatosan rajzolódott ki az új, népi demokratikus, szocialista Magyarország körvonalai. A magyar—szovjet szerződésnek döntő része volt abban, hogy ez nem maradt ábrándkép, hogy népünk sikeresen meg tudta vívni szocialista forradalmát, képes volt kemény osztályharcban megvédeni népi demokratikus rendjét, helyt tudott állni az imperialista hatalmak nagy erejű nyomásával szemben is.

Húsz esztendő nem nagy idő a történelem mércéjével mérve. E két évtized alatt azonban a magyar társadalom gyökeresebben átalakult, mélyrehatóbban megváltozott, mint korábban, egymást váltó egész történelmi korszakok, századok folyamán. Eredményeink, amelyekre visszatérhetünk, elválaszthatatlanok a Szovjetunióval való szoros baráti együttműködéstől.

A magyar—szovjet kapcsolatok olyan új típusú viszony iskolapéldái, amelyek elképzelhetetlenek a tőkés rend körülményei között. Ez olyan szövetség, amelyet a célok, az eszmék és az érdekek közösségének tudata élét. Bebizonyította, hogy a szovjet állam mindenkor mellettünk állt: sikereink időszakában és a kritikus órákban egyaránt. E szövetség örökre véget vetett annak a történelmi periódusnak, amikor népünk — mint más kis népek is — egyszerű gyalogfigura volt a történelem sakktábláján. Világszerte megrövedett hazánk tekintélye, s ebben alapvető része van annak, hogy az MSZMP és kormányunk politikájának megfelelően — egész népünk ügyének tekintjük barátságunk erősítését a Szovjetunióval.

Napjainkban, amikor az imperializmus fokozza agresszivitását a szocialista közösség országai ellen, amikor a Pentagon hadiköltségvetései rekordmagasságot érnek el, e barátság jelentősége különösképpen nyilvánvaló. Hazánk tagja a Varsói Szerződésnek és szövetségese annak a Szovjetunióval, amelynek népe — nem kis áldozatok árán — a legkorszerűbb katonai erőt, a világon páratlan védelmi eszközöket hoz létre. Ez a döntő biztosítéka határaink sérthetlenségének, annak, hogy népünk a békés építőmunkára, a szocialista Magyarország megteremtésének történelmi feladataira összpontosíthatja alkotóerőit.

A szovjet—magyar kapcsolatok dinamikus fejlődése áthatja életünk minden területét. A magyar—szovjet hosszú lejárátú és éves megállapodások jelentősen hozzájárulnak népgazdaságunk egészséges, tervszerű fejlődéséhez, az életszínvonal emeléséhez. Szüntelenül erősödnek kulturális és emberi kapcsolataink. Évről évre több szovjet vendéget köszönthetünk országunkban, s mind több hazánfia látogat Moszkvába, Leningrádba, Kijevbe.

Két évtized nem nagy idő egy nemzet életében. Mégis alkalmat ad arra, hogy ismét levonjuk újabbkori történelmünk legfontosabb tanulságát: a magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés legfontosabb diplomáciai okmányunk, további felemelkedésünk biztosítója.

Munkában is csinosan

Minden lány, asszony szeret szépen öltözni, megvan erre az igény a munkahelyen is. A Szegedi Textilművek nemrégiben ajándékozta meg nő dolgozóit ezekkel a színes, csinos munkaruhákkal, köpenyekkel. Minden üzemen részben más színű öltözetet viselnek a munkásnők, s mint a képeken látható öt alkalmi maneken — Forró Júlia, Sebők Erzsébet, Noel Margit, Gajdács Józsefné és Vajda Júlia — bizonyítja, igen jól festenek benne.

Sonvogyi Károlyné felvétele

Fénycsövek a Belvárosban

Szeged gyors fejlődése és nagy idegenforgalma megkívánja, hogy központját még reprezentatívabbá, nagyvárosibb jellegűvé tegyék. Igaz, hogy a belvárosi üzletnegyed, a Kárász utca, Oskola utca, Széchenyi tér és a Lenin körút üzleteinek kevés kivétellel van fénycső-felirataik, mégis esténként erre járva, s összehasonlítva más nagyvárosok hasonló részeivel, kicsit szegényesnek, köznapinak tűnik.

Változtatni, javítani ezen próbáltak már régebben is; hol több, hol kevesebb sikerrel. A Kárász utca legéleje példál nappal és este egyaránt jól mutat a Képcsarnok, s a másik oldalon a két könyvesbolt kirkata. Hozzájárul ehhez a fénycső-betűkön kívül az is, hogy ezeknek az üzleteknek a portálja is korszerű.

Hasonló tágas karkatokat kellene kialakítani a többi üzletnek is, úgyelve, hogy ezek összhangban legyenek az épületek homlokzatával. Természetesen nem lehet ezt öncélúan csinálni, lehetőség akkor lesz erre, ha az elhanyagolt, előregedett épületek felújításra kerülnek. Akkor viszont feltétlenül nagyobb gondot kell fordítani az új portálok kialakítására, nem feledkezve el a fénycső-feliratokról, reklámokról sem.

Utóbbiaknak ötleteseknek, mozgalmasoknak kell lenniük, mint minden reklám-

nak, melyekkel a figyelmet akarják felkelteni. Eddig a fénycső feliratokat főként úgy helyezték el, hogy az csupán az üzlettel szemben állva volt olvasható. Van néhány olyan reklám is — mint például a postáé, az OTP-é, a Tisza Szállóé —, amely kiemelkedik az épületek síkjából, de ez kevés. Néha pedig annyit „árt” is, mint hasznát: a Lakberendezési Áruház a Kárász utca sarkán nemrégiben cserélte ki elavult feliratát, s felszerelték függőleges fényreklámmal is az épületre. Szó ami szó, megérte, de mennyivel jobb lett volna, ha nem felejtene el engedélyt kérni a munkára. Akkor talán nem esett volna az a hiba, hogy esténként a neonfelirát

fénye homályba burkolja az üzlet fémbetűs felirátát. Segíteni persze lehet ezen utólag is: egy fénycső-sorral meg lehet világítaniuk a betűket.

Érdemes lenne mihamarabb összefogni a Belváros képeinek szebbé tételéért, hiszen a kereskedelmi szer-veket, az épületek tulajdonosának, az IKV-nak, a hirdetni kívánó vállalatoknak, a tanácsnak egyformán érdeke ez. Az építési hatóságok nemhogy csak engedélyeznék, hanem támogatnák is az effajta kezdeményezést. Csupán az első, „legbátrabb” kezdeményezőnek kellene már előállnia.

H. Zs.

Burgonyakonferencia

Szombaton Keszthelyen, az agrártudományi főiskolán, tudományos tanácskozáson beszéltek meg a hazai burgonyanemesítés és termelés időszerű problémáit. A szakemberek állásfoglalása szerint burgonyatermesztésünk fellendítését csupán az ezzel foglalkozó kutató-sok összefogásával lehet megvalósítani, a probléma

megoldását most már ege-tővé teszi az a körülmény, hogy a különböző vírusok valamint az agrotechnikai hibák évente megközelítően 1 milliárd forint kiesést okoznak. A tanácskozáson különböző tudományos intézmények szakembereinek részvételével 30 tagú tudománys burgonyakutató kollektívát alakítottak.